

staatsbosbeheer

Masterstudio's Landscape Architecture Wageningen University & Research

Adriaan Geuze, Jori Wolf en studenten

National Parks:

What is distinctive for Dutch nature?

Masterstudio's Wageningen:

- Ontwerpend onderzoek
- Verbreding van natuur > cultuurhistorie-landschap
- Opschaling en landschapszoning
- Koppeling maatschappelijke opgaven

Waarom?

Staatsbosbeheer biedt proeftuin voor onderzoek
Partner voor universiteiten
Nieuwe ideeën!
Internationaal perspectief voor Nationale Parken

Slow Land Lessons learned

Slow land

- Key questions are: contemplation, agriculture and nature. How to cultivate and renew the cultural landscape identity for future? How to **develop and to brand this cultural landscape as the Dutch 'Slow Land'**?
- Design must relate to the legacy landscape
- The landscape should be rooted in and express the (Frisian) culture of hospitality, boutique style and authenticity

Studenten over terpenland: 'pittoresk en heel stil'

ERWIN BOERS

LEEWARDEN Geef het Fries-Groningse terpengebied een 'boost', terwijl je het landschap respecteert. Met die opdracht stuurt Adriaan Geuze zijn Wageningse studenten op pad.

„Pittoresk, ja dat is het woord”, concluderen Brabander Sjoers de Greeff en de Canadese Louise Capelle-Burny als ze door het hart van Holwerd lopen. „Het is zo'n romantisch idee, alles is hier ouder dan bij ons in Canada”, zegt Louise.

„Maar ik denk ook: waar moet je hier werken, wat houdt de mensen hier? En wat voor toerist trek je hier naar toe?”, zegt De Greeff. Hun docent Adriaan Geuze geniet duidelijk van iedere voetstap door het dorp, maar schetste vooraf het probleem: „De voorzieningen gaan hier dicht, de kinderen trekken weg en voor de huizen is geen markt meer.”

Geuze brak zich als adviseur al het hoofd over de toekomst van dit gebied. Als buitengewoon hoogleraar landschapsarchitectuur aan de Wa-

geningse universiteit laat hij er nu 34 studenten op los. Ze moeten toekomstkansen uitdokteren. De afgelopen dagen reisden ze per bus langs terpen en Waddendijk van Friesland tot aan de Groninger Eemshaven.

Binnenkort keren ze in groepjes terug, met ontwerpopdrachten voor dit landschap. Ze zijn al bijgepraat door allerlei deskundigen. Nu moeten ze de klei onder hun voeten voelen en de zeewind door hun haar. En ze worden geconfronteerd met dorpscultuur. „We werden zomaar gegroet op straat in Holwerd. Eén oude vrouw zwaaide zelfs naar ons”, vertellen studenten opgetogen.

„Het is heel leuk om met studenten de regio in te gaan”, zegt Geuze. In samenwerking met Staatsbosbeheer kiest hij ieder jaar een nieuw gebied, illeest viakbij Nationale Landschappen. De combinatie van krimp, Waddenzee en terpen beeldt studenten hier een spannende uitdaging.

Geef hoogwaardige nieuwe gebouwen of functies hier maar eens een plek. Denk aan een groot Waddencentrum of een bijzonder museum. Geuze: „Het is ongelooflijk

'Zo'n romantisch idee, alles is hier ouder dan bij ons in Canada'

moelijk om zo iets in te passen in dit landschap. Studenten komen dus voor een concreet probleem te staan en wij bombarderen ze met vragen. Heb je respect voor het landschap? Maak je het niet kapot? Precies daarmee worstelen landschapsarchitecten immers als een opdrachtgever ergens iets wil bouwen.

De beklimming van de Hegebeintumer terp maakt even later grote indruk. Veel van de internationale studenten hadden tot voor kort nog nooit van kunstmatige heuvels gehoord. Nu ze erop staan, fantaseren ze handop over de zee die hier vroeger kolkte. Dat past mooi in de gedachten van Geuze: hij droomt van een nieuwe educatieve terp op de plek van de Holwerder pier. Eentje die alleen bereikbaar is met laag wa-

ter. „Denk aan Saint-Michel in Frankrijk.”

De studenten zien toeristische kansen voor Hegebeintum en verbazen zich: „Wat is het hier stil.” Eén student maakt daar snel een einde aan. Als bekwaam organist mag hij even achter het kerkgel, waarna warme klanken over de terp galmen.

Geuze bereidt de groep daarna voor op het contrast dat volgt als ze de weidse Noord-Groninger vlaktes in rijden. „In Friesland is het kleinschalig, heel gecultiveerd. Het is ongelooflijk grappig hoe twee landschappen zo dicht bij elkaar zo van elkaar kunnen verschillen.” Een deel van de groep blijkt Groningen al te kennen. „We hadden vorig jaar een project bij Blauwestad”, vertelt Ellen Schalmeyer, afkomstig uit Frankfurt. „Daar was het landschap veel grootschaliger.” Ze kijkt vanuit de bus naar het strakke Noord-Friese landschap en mijmert over haar opdracht: Zelfs met een paar bomen kun je uitzicht al vriendelijker maken, denkt ze. „En ik zou meer met de biologische landbouw willen.”

Program Studio, 8 weeks

- Colleges
- Weekend field trip
- Research
- Analyses
- Design

Studenten landschapsarchitectuur dalen de terp van Hegebeintum af. FOTO: LC

Analyses

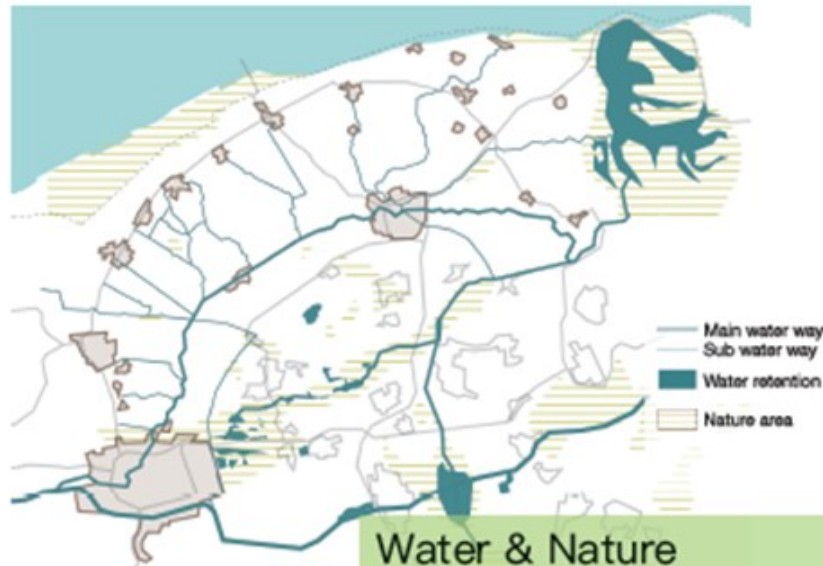
Agriculture & Pasture

The highly productive farm fields, which are needed to be carefully dealt with, are in the north edge of the area, surrounding the chain towns.

Traffic Network

The southward shift in population would cause expansion of southern city and towns. The shift of the ferry dock would bring visitor influx to Ferwert.

Water & Nature

Cities and towns in the area are well connected by canal system. Nature in Lauwerameer spread and reach Leeuwarden through water way, this also could happen in the area.

Historical Legacy

Terppen legacy is evenly distributed in the area. However, the well reconizable ones lie in the circle area of Burdaard-Ferwert-Holwerd-Dokkum.

Original

Been shaped before the sea dike construction.
Typical terppen village lies on round shaped mount with church in the middle and circular layout.
agriculture and pasture fields are on the slope.

Type 1: well preserved

Only small part was dug.
Slope: well preserved
Circular layout: well preserved
Church: Yes

Type 2: city/town developed

City or town was developed on the terp.
Slope: usually remains only surround the church
Circular layout: usually remains only at outskirts
Church: Yes

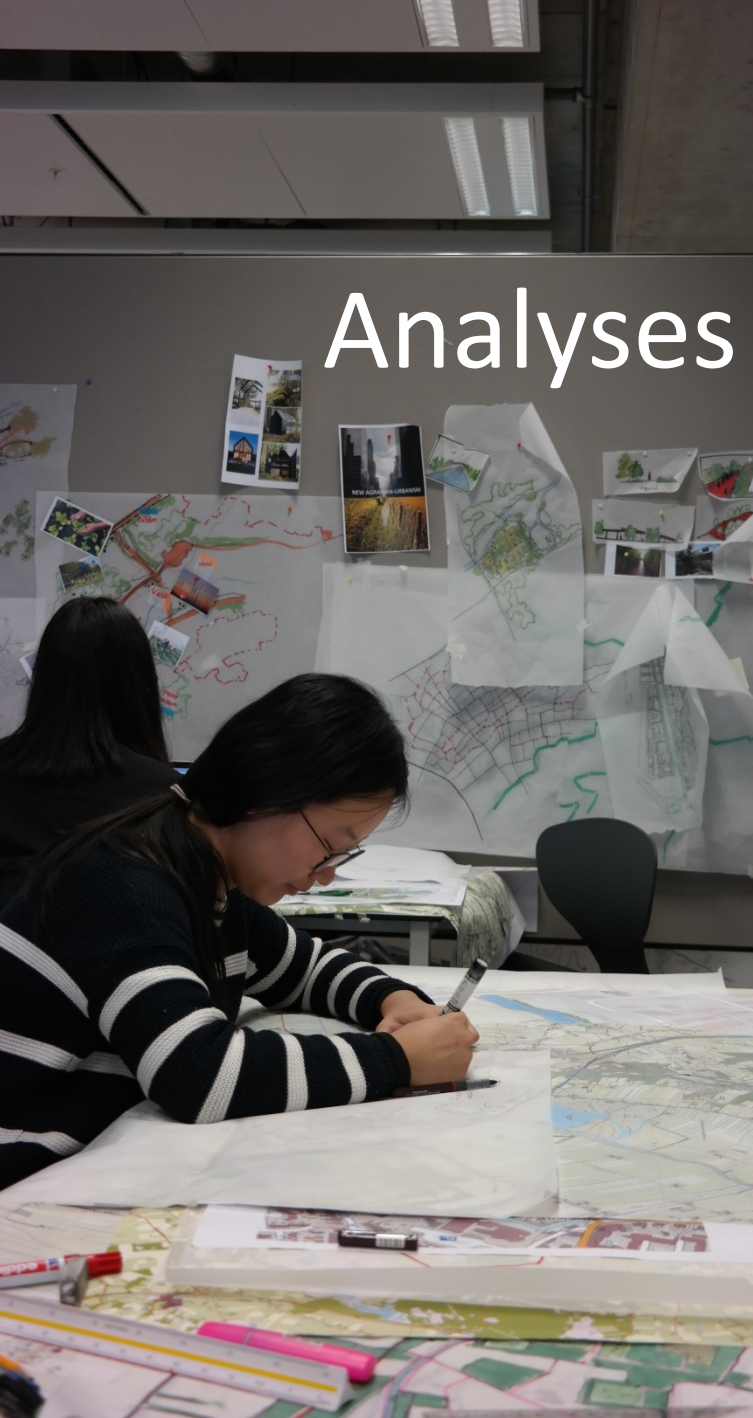
Type 3: produce dominant

Very small village. Usually a great deal of terp was dug, not much recognizable.
Slope: very subtle or none
Circular layout: usually remains only at outskirts
Church: No

Type 4: Abandon

Has been dug totally and abandoned.
Slope: none or down to the ground
Circular layout: at outskirts or none
Church: No

Analyses

An aerial photograph of a vast, flat, green landscape, likely a coastal plain or a large field. A winding dirt path or road cuts through the center of the image, leading from the top towards the bottom. The terrain is mostly uniform in color, with some darker patches and a few small structures or trees visible in the distance.

Conclusions

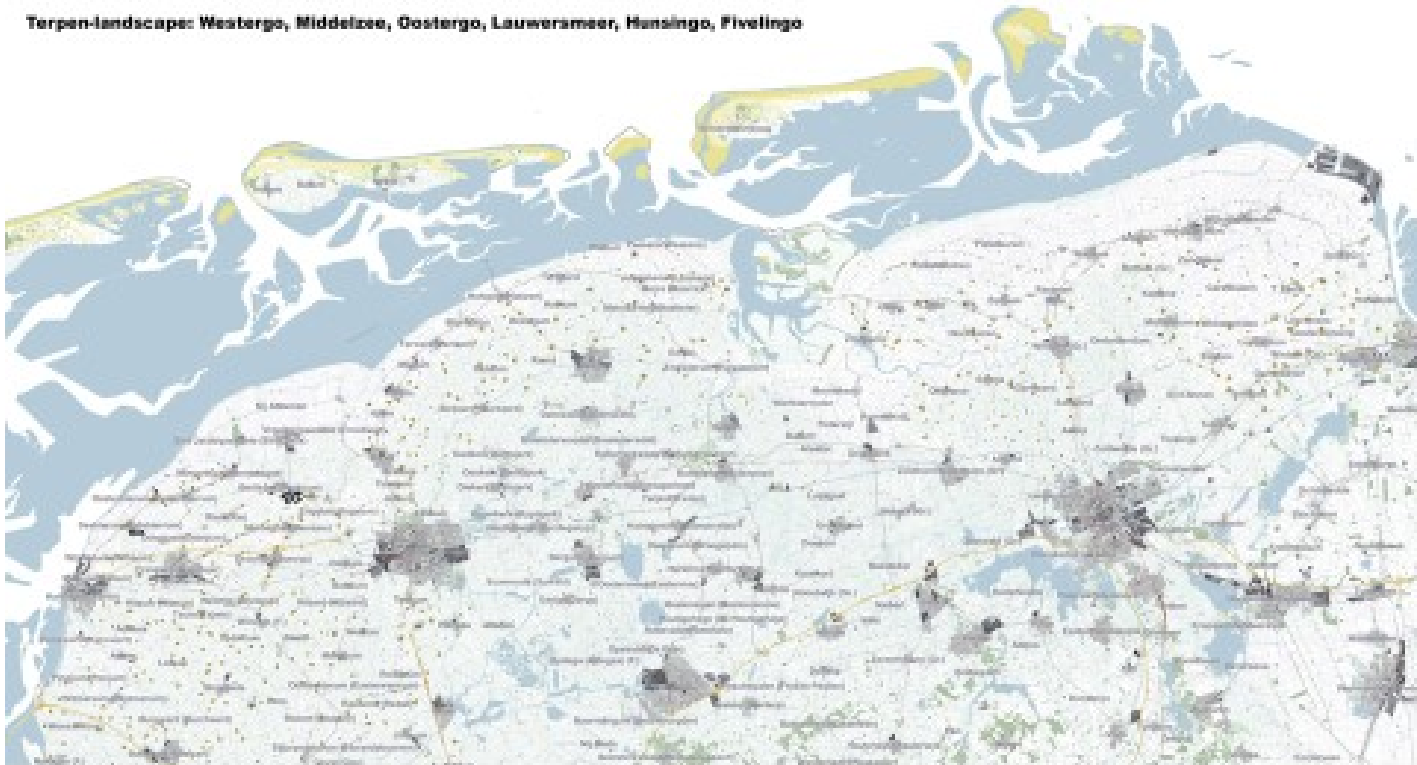
“Amazing openness,
but no life at all”

Landschapspijn

Hypothesis

New infrastructure for transport and mobility, can be implemented while adding (new) qualities to the historical landscape.

Terpen-landscape: Westergo, Middelzee, Oostergo, Lauwerameer, Hantsingo, Fivelingo

Design, regional strategy

Unesco
World Heritage

Natural values

WADDEN SEA
WORLD HERITAGE

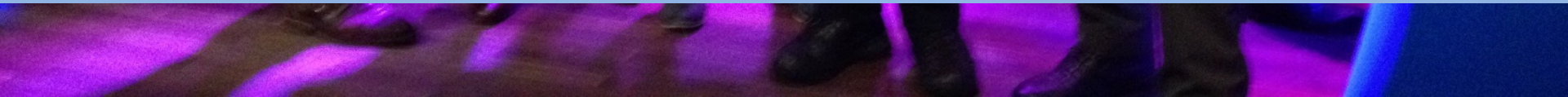

The Wadden-area: an extreme landscape of international cultural and natural value

Het Nederlandse Waddengebied, allermooiste Natuurgebied van Nederland

Nationalpark Vadehavet

Nationalpark
"Schleswig-Holsteinisches Wattenmeer"

Nationalpark
"Hamburgisches Wattenmeer"

Nationalpark
"Niedersächsisches Wattenmeer"

NP Schiermonnikoog

NP Lauwersmeer

NP Duinen van Texel

The East Atlantic Flyway

Protected birds need protected wetlands!

De Oost-Atlantische trekroute

Beschermde vogels hebben beschermde wetlands nodig!

Der Ostatlantische Zugweg

Geschützte Vögel brauchen geschützte Feuchtgebiete!

Den Østatlantiske trækroute

Beskyttede fugle kræver beskyttede vådområder!

Ecology, scale and biodiversity

Ambition: Marketing and World Heritage Centre Lauwersoog

Zoning;
hotspots and
not-spots

Education program

Nature and landscape experiences

Narratives

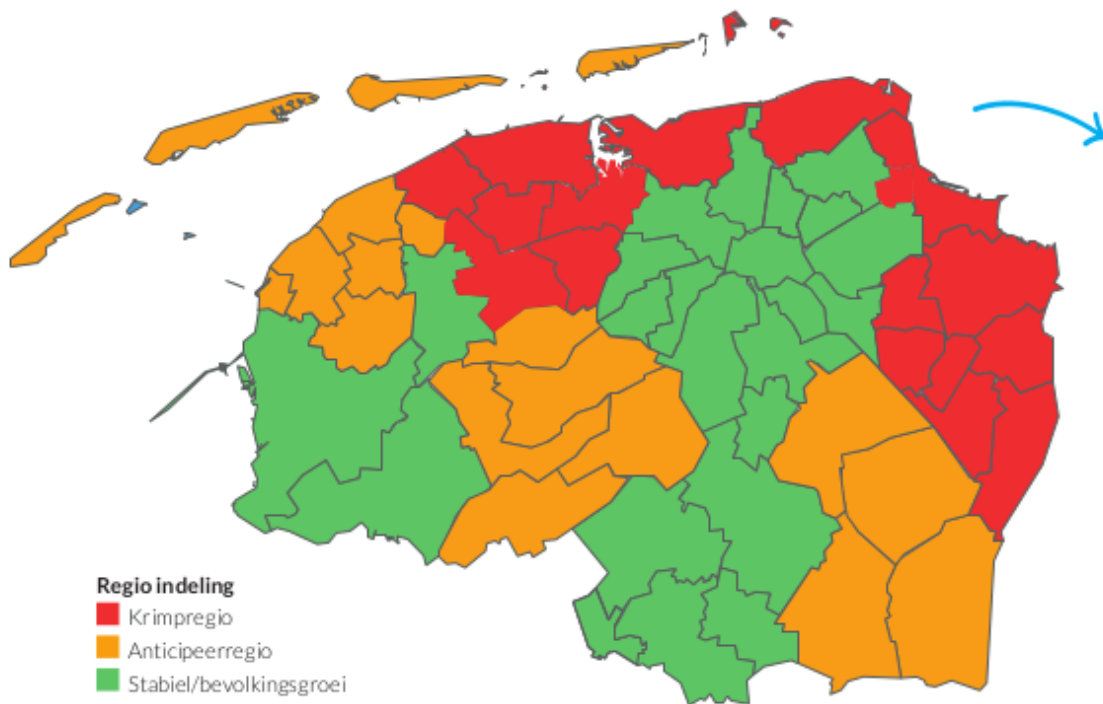
Dark Sky Park
Lauwersmeer

Canon van het Nederlandse landschap

Waardering van de leefbaarheid

25% van de leden

in de krimpregio's vindt dat leefbaarheid achteruit is gegaan in afgelopen 12 maanden (t.o.v. 15% in anticipieerregio's en 14% in stabiele/groei regio's).

Met welk cijfer waarderen de Noordelijke panelleden de leefbaarheid in hun woonomgeving?

7,8

7,9

7,6

Hoe zien de Noordelijke panelleden de toekomst in?

33%

55%

12%

Restaurant Spoorzicht te koop: 'Geen markt voor horeca in Noord-Groningen'

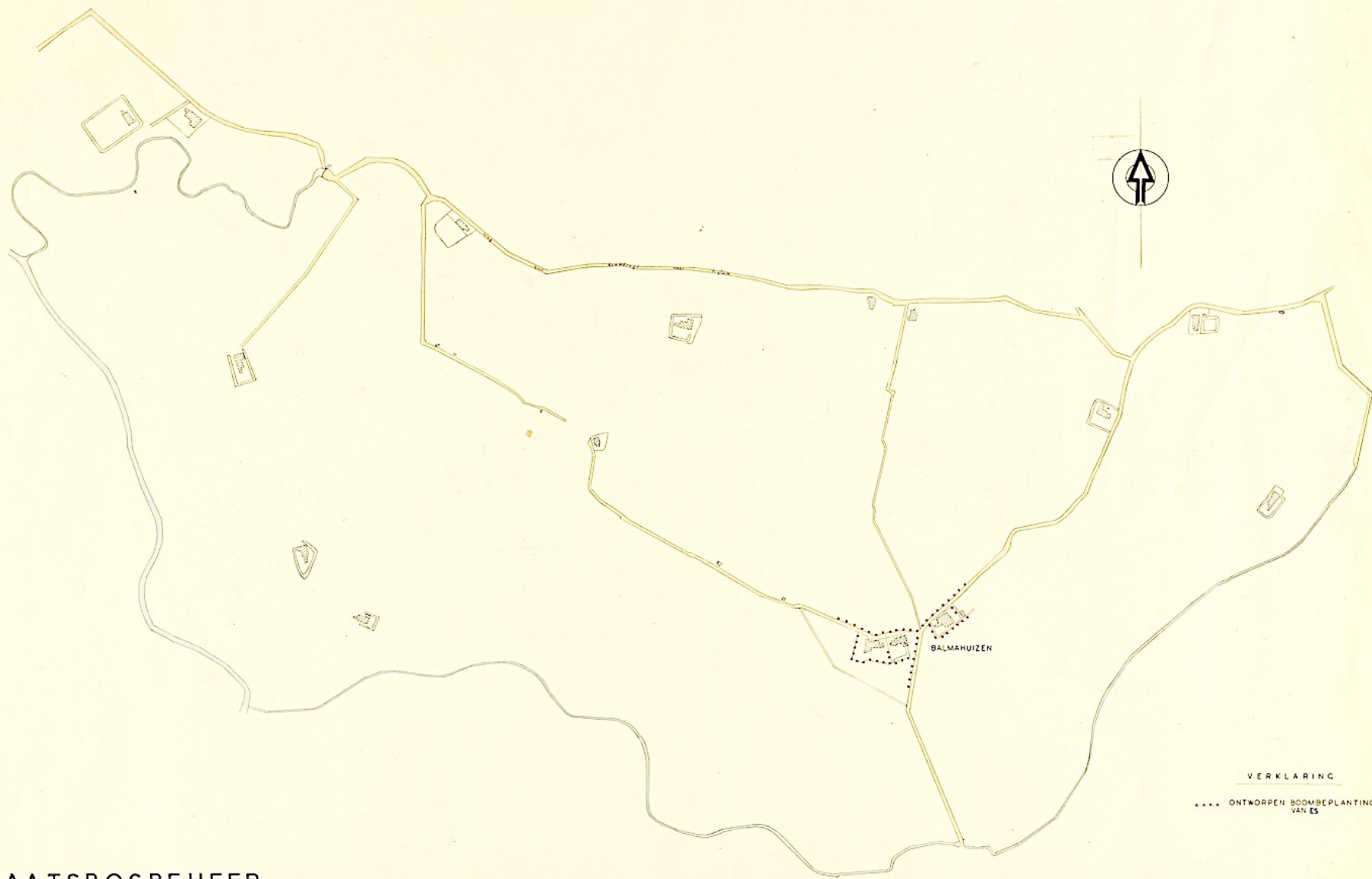

Voor een kleine drie ton koop je dit café-restaurant (Foto: Reinder Smith/RTV Noord)

Green landscape structure and elm disease

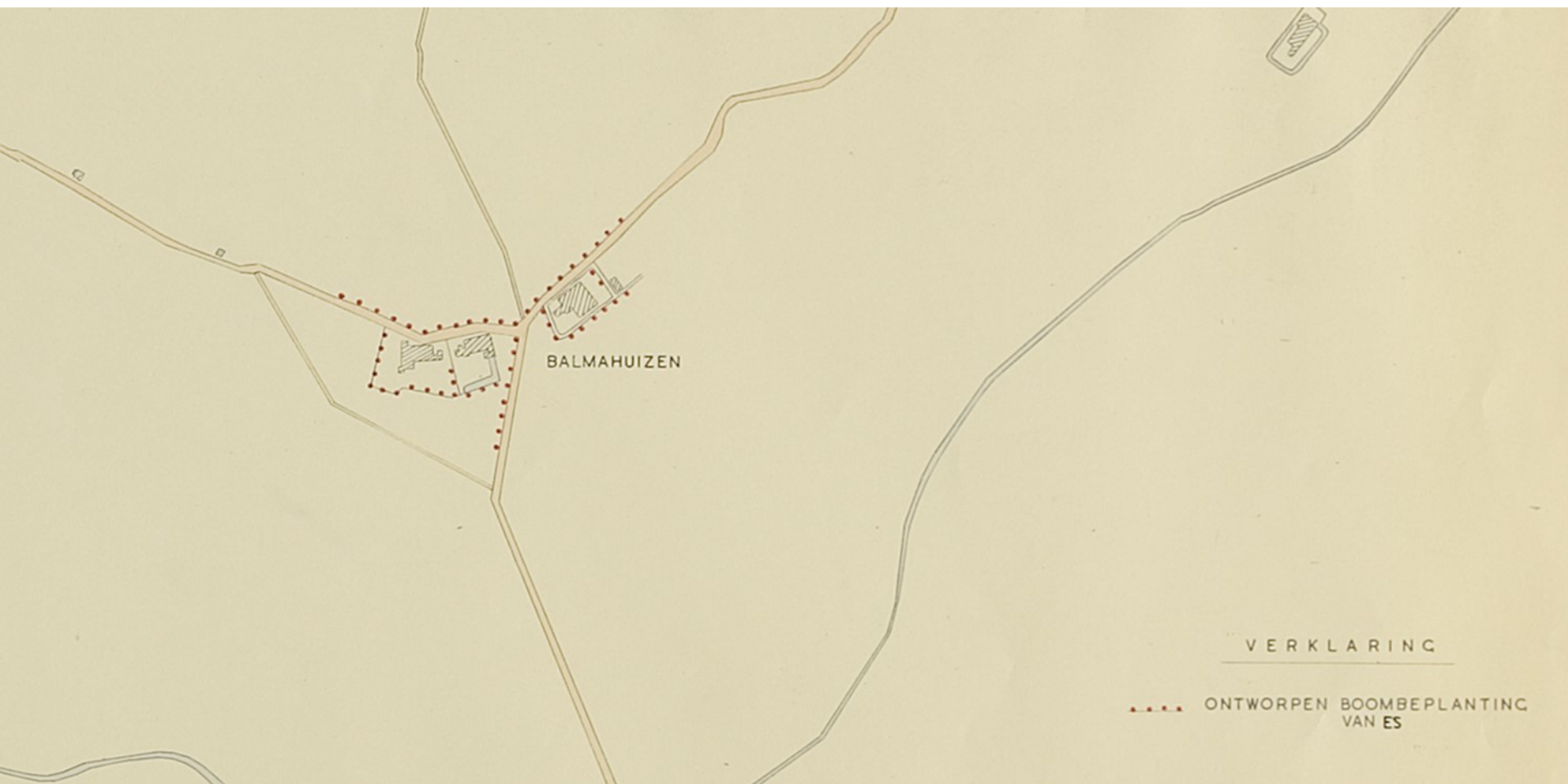
Ruilverkaveling BALMAHUIZEN LANDSCHAPSPLAN

STAATSBOSBEHEER
afd. LANDSCHAPSVERZORGING

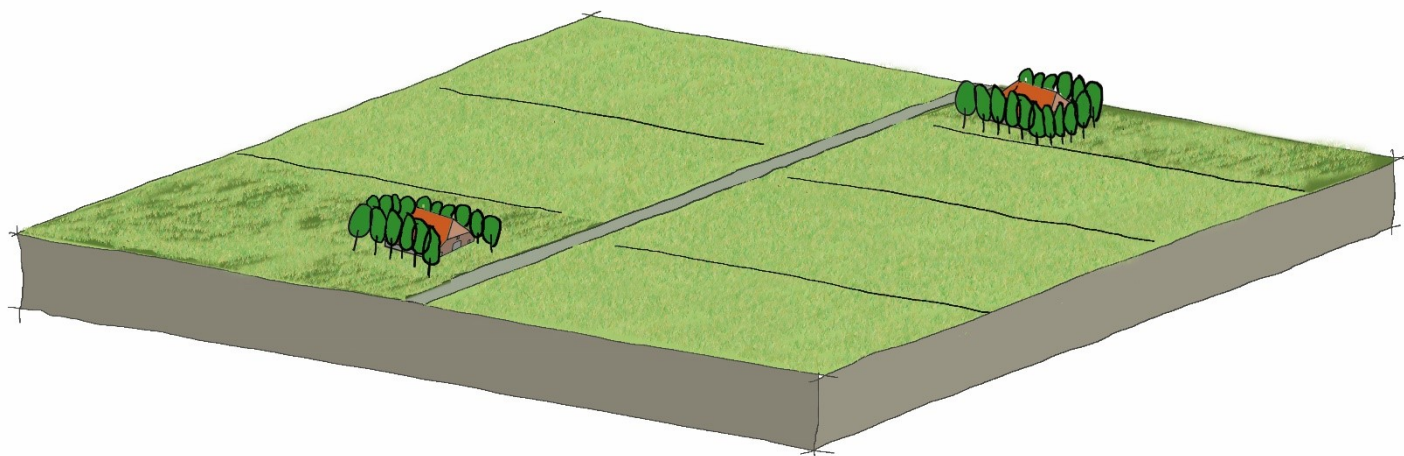
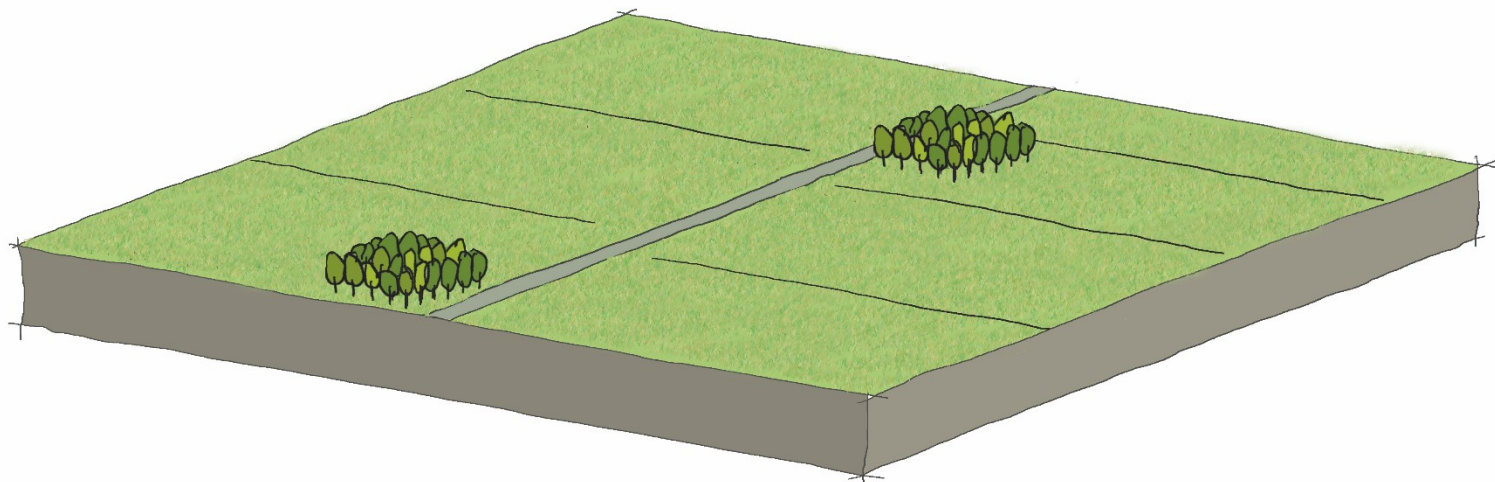
SCHAAL 1:5000

R1

*WUR special collections
en Henk van Blerck*

island

Rasquert

793 m

Google Earth

Green landscape structure and ash dieback

Examples, problems and opportunities

- *Monuments (and earthquakes)*
- *Green structures and tree-diseases*
- *Living landscape (biodiversity)*
- *World heritage centre*

Masterstudio Slow Land

Fieldtrip terpen en wierden, Waddenarea

Onderwerpen:

- 'slow train'
- 'heritage centre'
- 'ferry terminal'
- 'overnight stay on new terp in wadden'
- 're-use of buildings for tourists'
- 'green structure'

The Slow Train

Olivier Klijn

Step aboard!

LAR-38806 - Portfolio Studio Regional: A systems Approach

Analysis

Population shrinkage

Friesland and Groningen are experiencing large population shrinkage. People from the smaller villages (especially in the northern regions) move to the big cities which causes abandonment, decay and disappearance of facilities.

Tourism flows

The socio-economic problems of Friesland and Groningen are strange considering the potential for tourism and recreation in the terpenlandscape. Tourists do seem to visit the Wadden Islands often but seem to skip the terpenlandscape.

Missing connection

Both the population shrinkage and socio-economic problems of northern Friesland and Groningen are related to not having strong infrastructural connections. However, Groningen has quite recently developed two train tracks leading all the way to Deltzijl and the Eemshaven, while the north of Friesland is missing this strong connection.

Introducing a northern connection

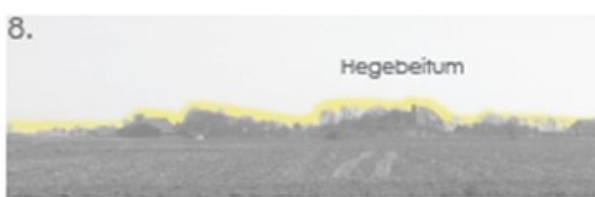

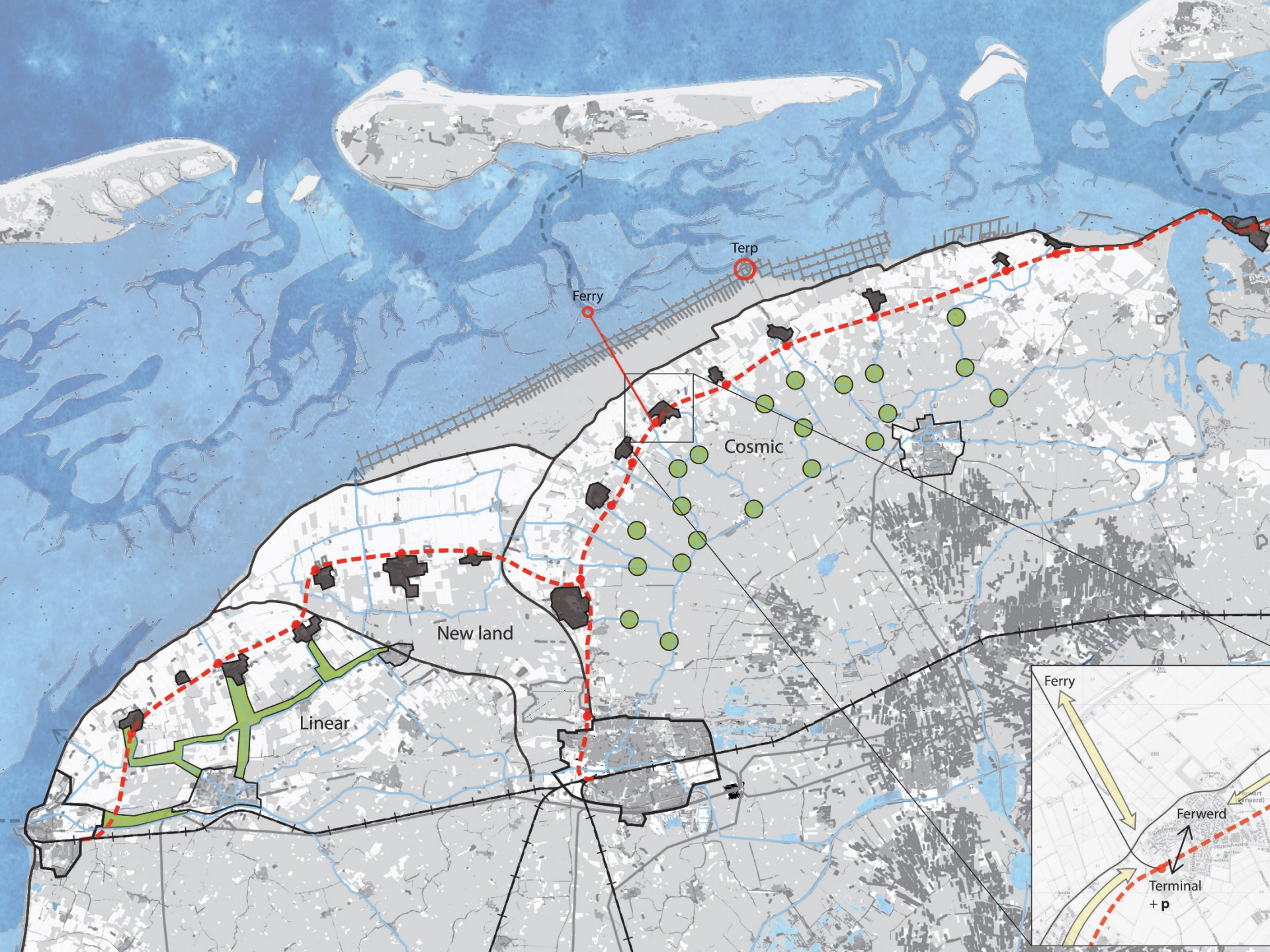
This project introduces a northern train track, running all the way from Harlingen to Groningen. This connection will enable people to live in northern villages while working in the city (counteract to shrinkage). Additionally, it facilitates movement towards the Wadden Islands and the terpenlandscape.

Silhouettes

People riding the train will see the church towers of the small terpevillages pass by and the various old windmills and farms. Therefore, the terpenlandscape can also be experienced while riding on the train.

Holwerd terminal

Massive concrete structure

Waiting area in the Waddensea

Noise and landscape pollution in a nature area

Cargo transport

Busstation

View pollution in open culture landscape

Holwerd

No addition value for Holwerd

Ferry pier

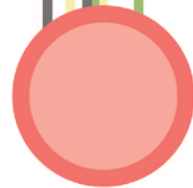
Minimum disturbance of the Waddensea

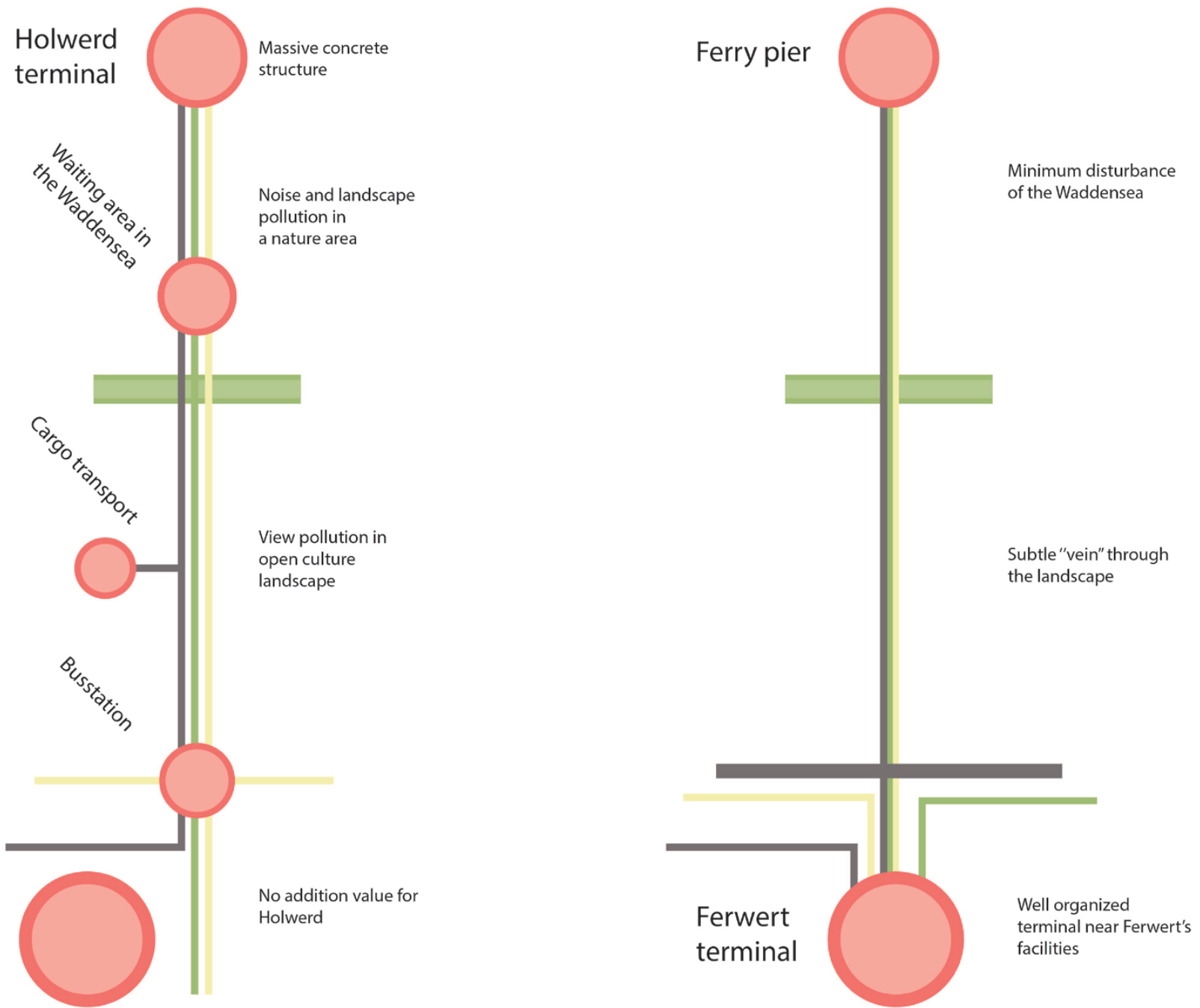
Subtle "vein" through the landscape

Ferwert terminal

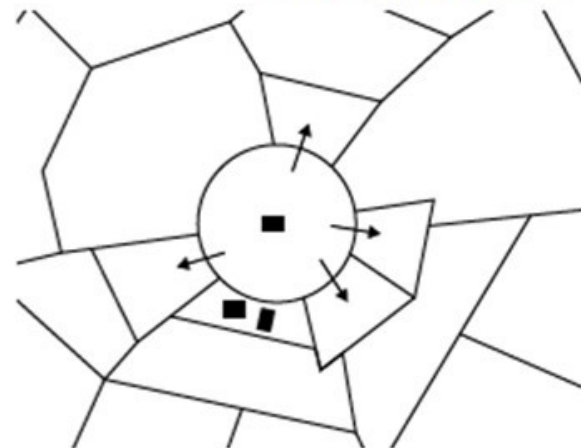
Well organized terminal near Ferwert's facilities

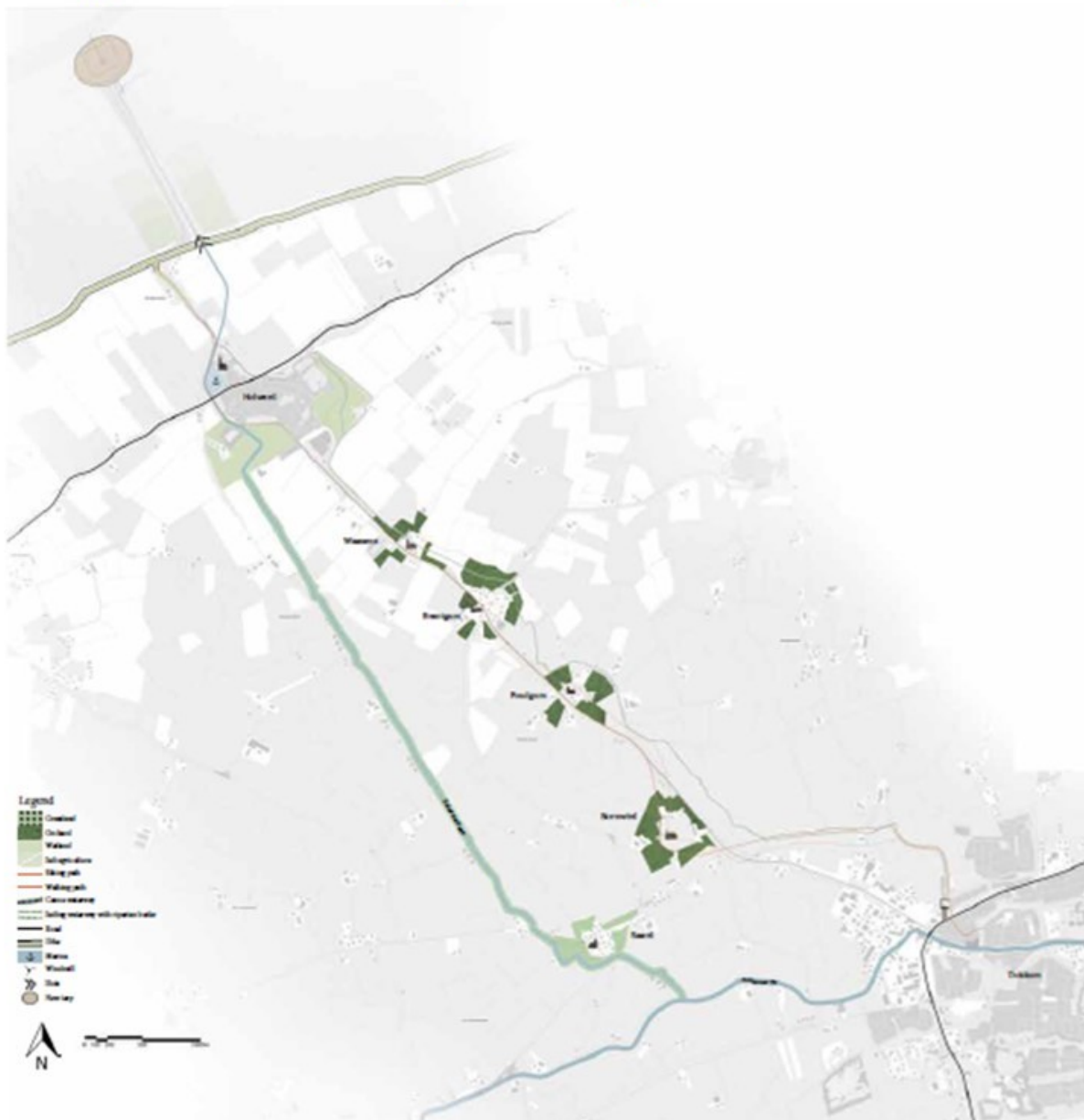
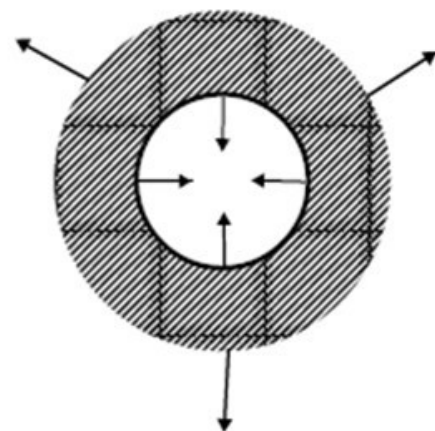
Regional landscape design

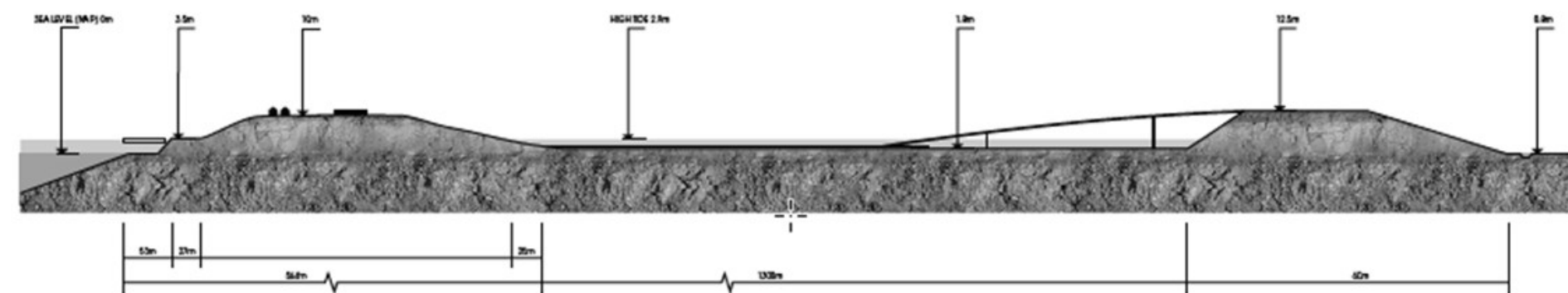
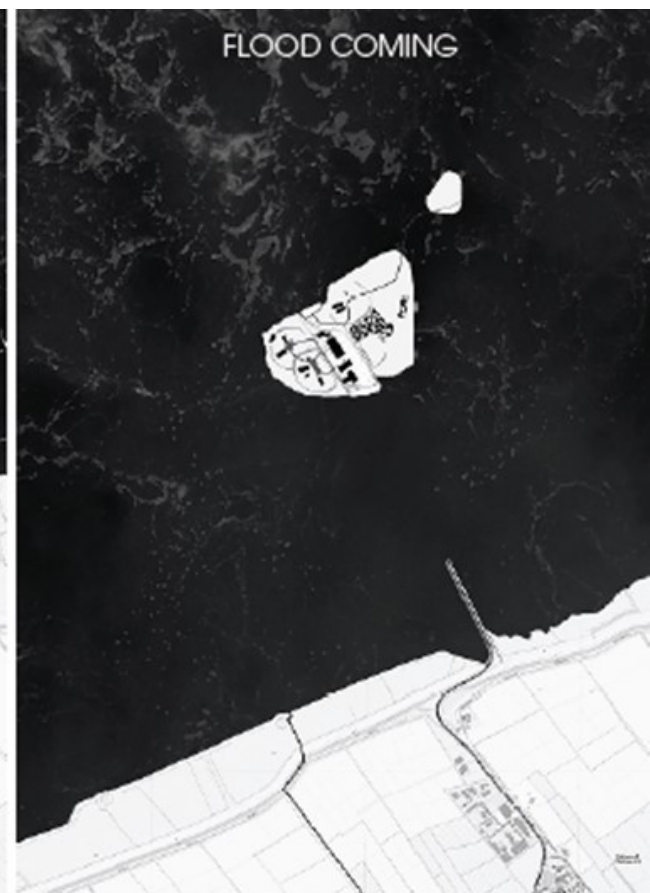
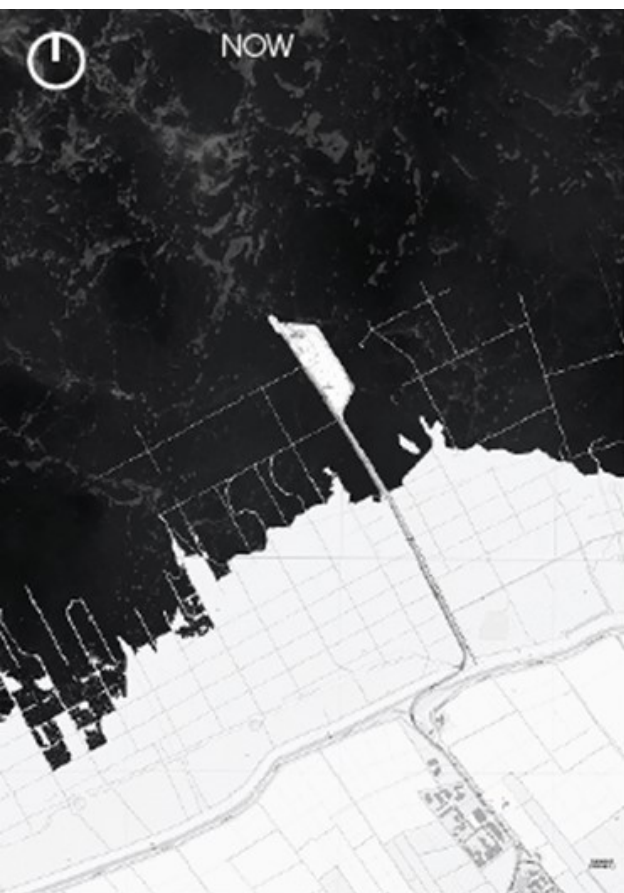
Design principles Orchards

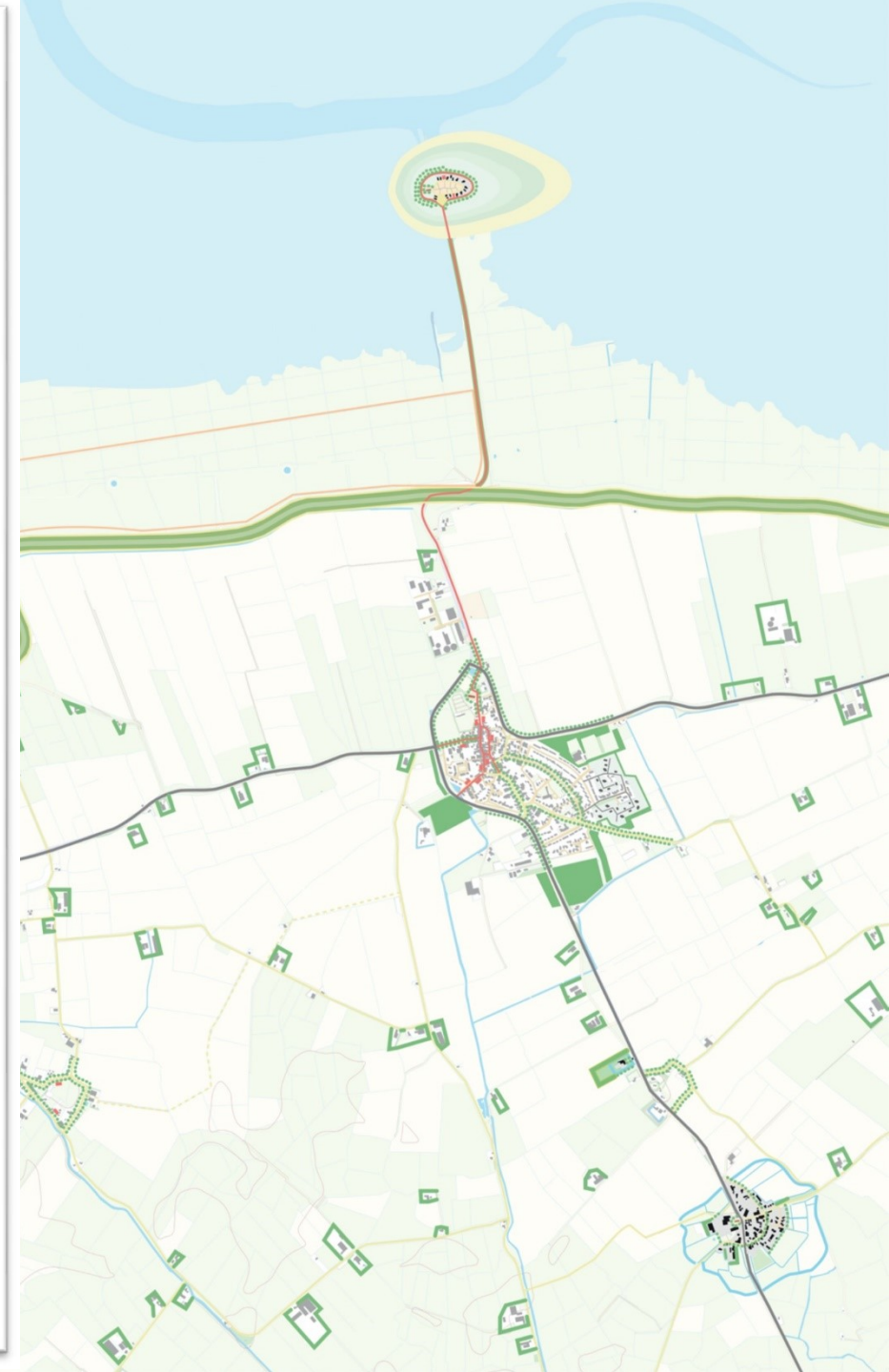
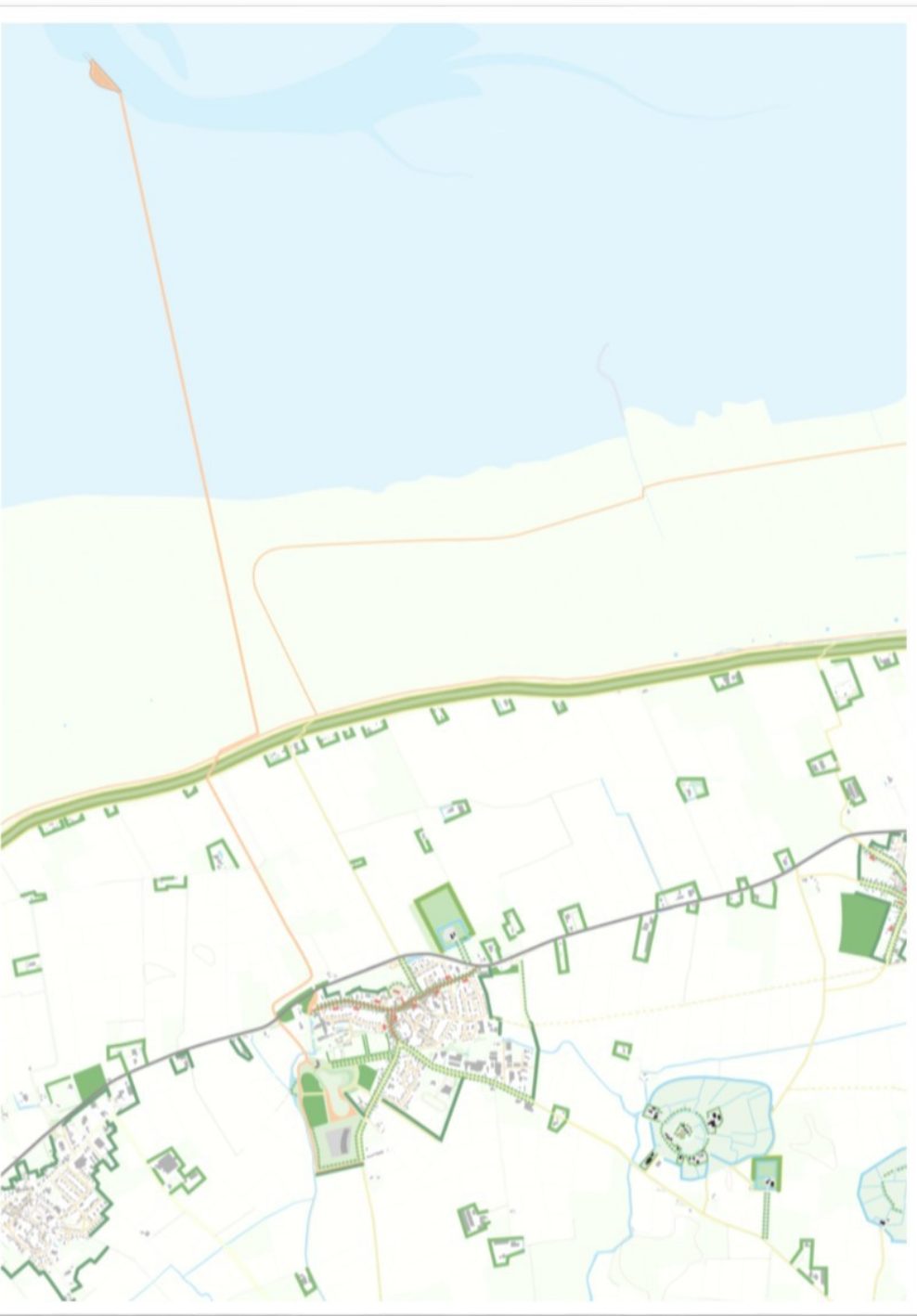
Based on plot structure

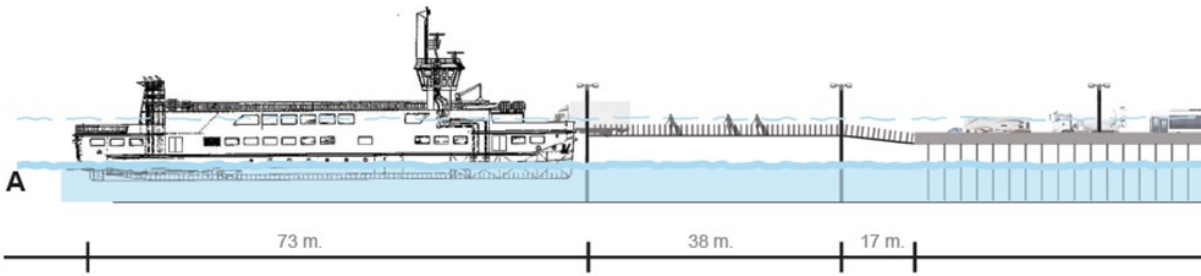

Inside and outside world created

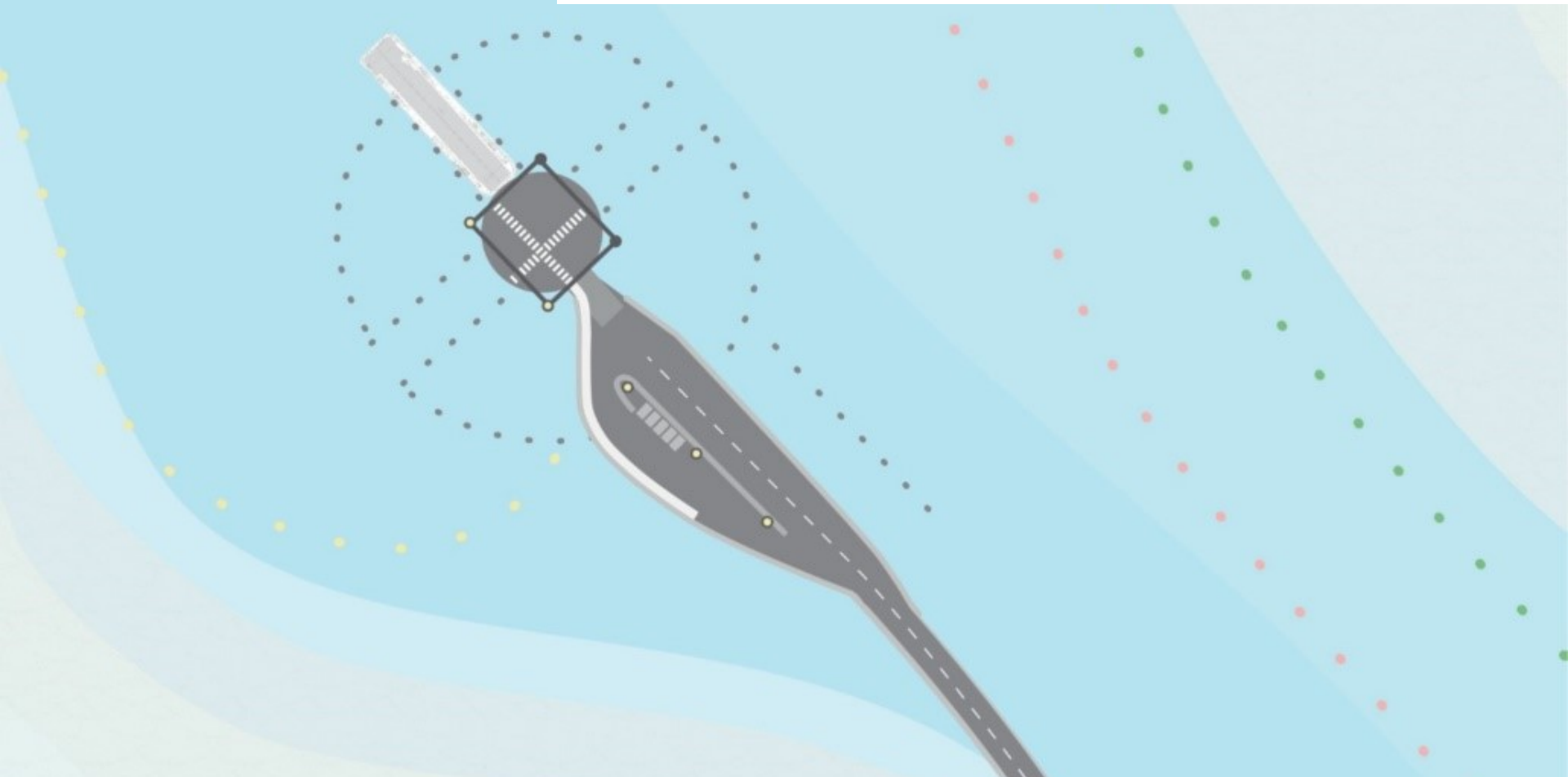

Transparent new terminal, only used for embarking and disembarking of the ferry.

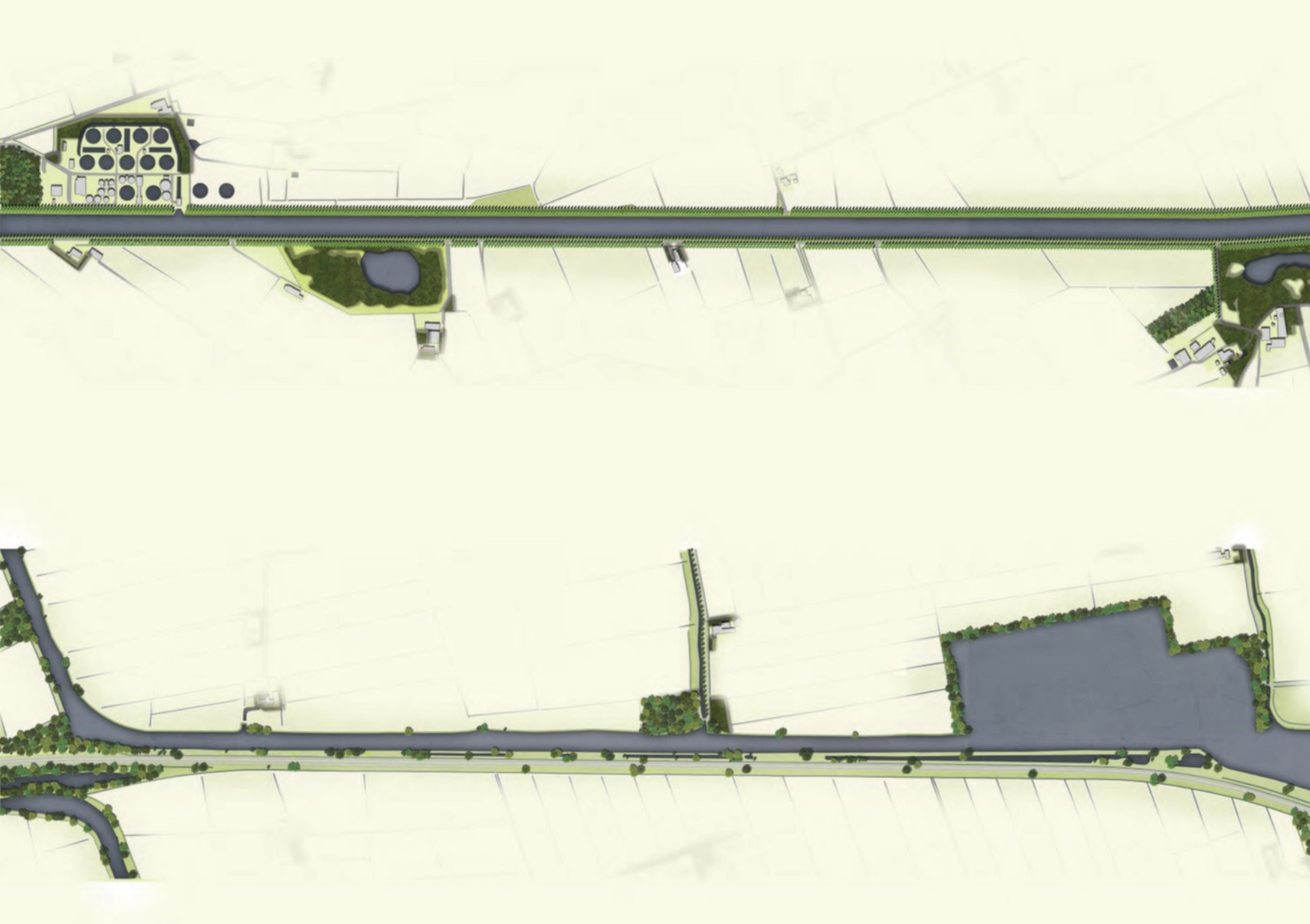
Gets flooded with harsh storms.

Water Network Harlingen - Delfzijl

Canals References

Groningen Canals, guides by trees
Big scale
Fits in agricultural landscape

Leopoldkanaal, subtle edges
Extracted from: <http://www.belgiumview.com/belgiumview/t1/view/0005200.php4> accessed 07-05-2018

Friesland Canals
Smaller in scale
Groups of trees

Kanaal Brugge, Some beelines, mostly open
Extracted from: <https://fietstuit.wordpress.com/tag/kanaal-brugge-ger/> accessed 07-05-2018

Space for big ships
Easy coordinating
Seasonal Beauty

Leopoldkanaal in winter, long guiding lines
Extracted from: <http://picsar.com/tags/leopoldkanaal> accessed 07-05-2018

Open to the landscape
Recreational purpose

Bigger waterstructures alongside Canal with trees
Extracted from: <https://www.karpervisserijinederland.nl/vakantieparken-aan-het-water/bergummeer/> accessed 07-05-2018

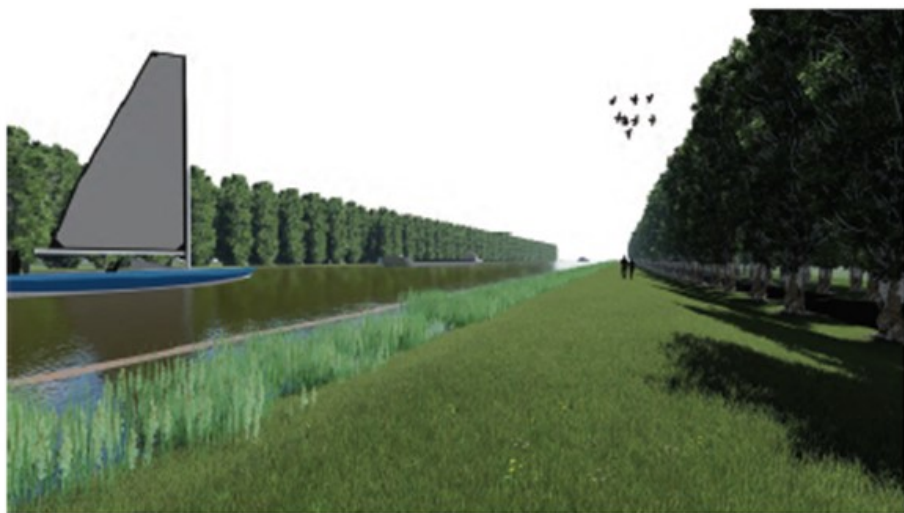
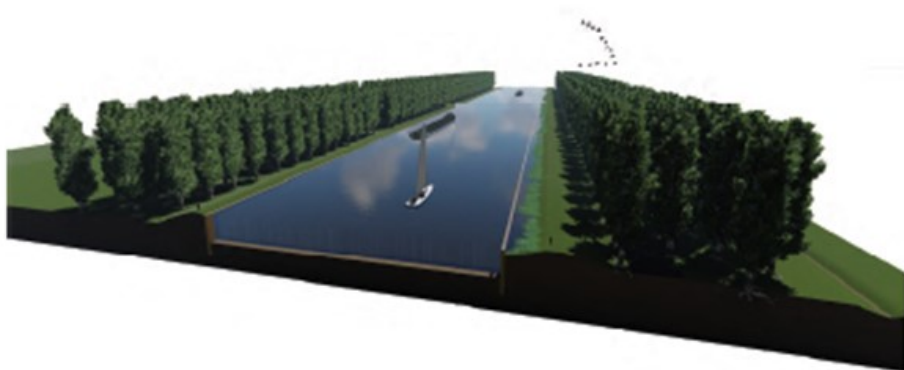

Leopoldkanaal
Extracted from: <https://wallpaperz.com/free-desktop-screensavers-backgrounds-hd-free-download/> accessed 07-05-2018

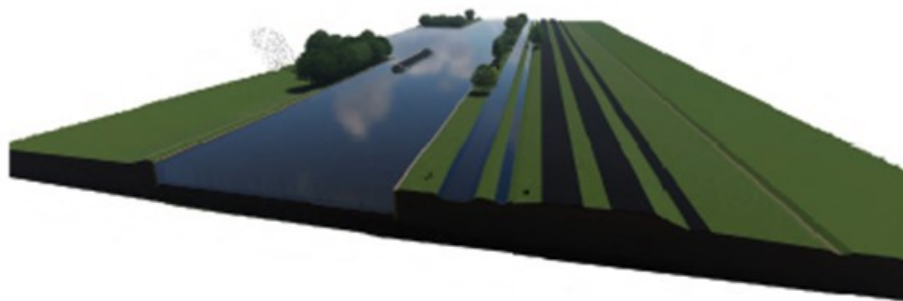

Fishing alongside canal, typical Friesland image
Extracted from: <https://www.sportvisserijinederland.nl/actueel/nieuws/13696/wk-websites-in-de-lucht.html> accessed 07-05-2018

Prinses Margrietkanaal

Van Harinxmakanaal

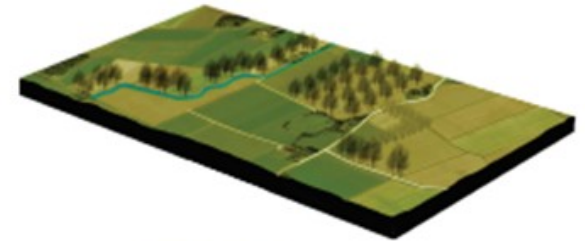

MASTER PLAN

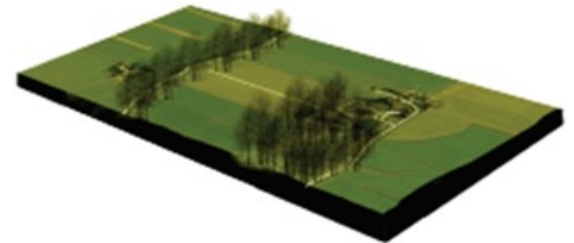

SECTION

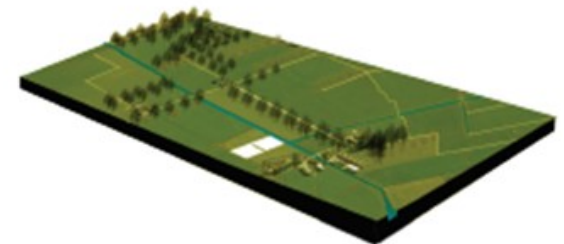
SECTION A

SECTION B

SECTION C

SECTION D

tspad

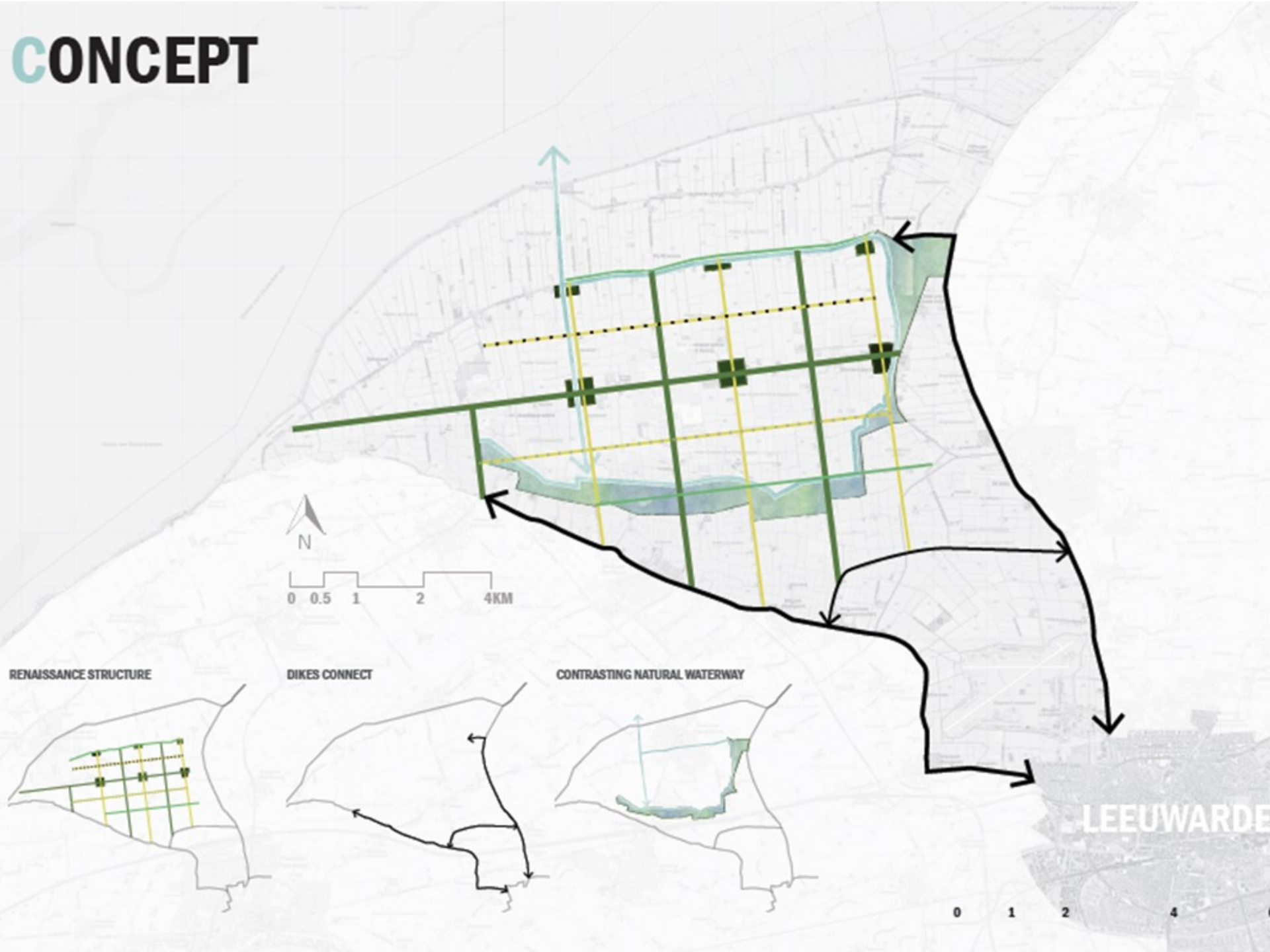

tspad

CONCEPT

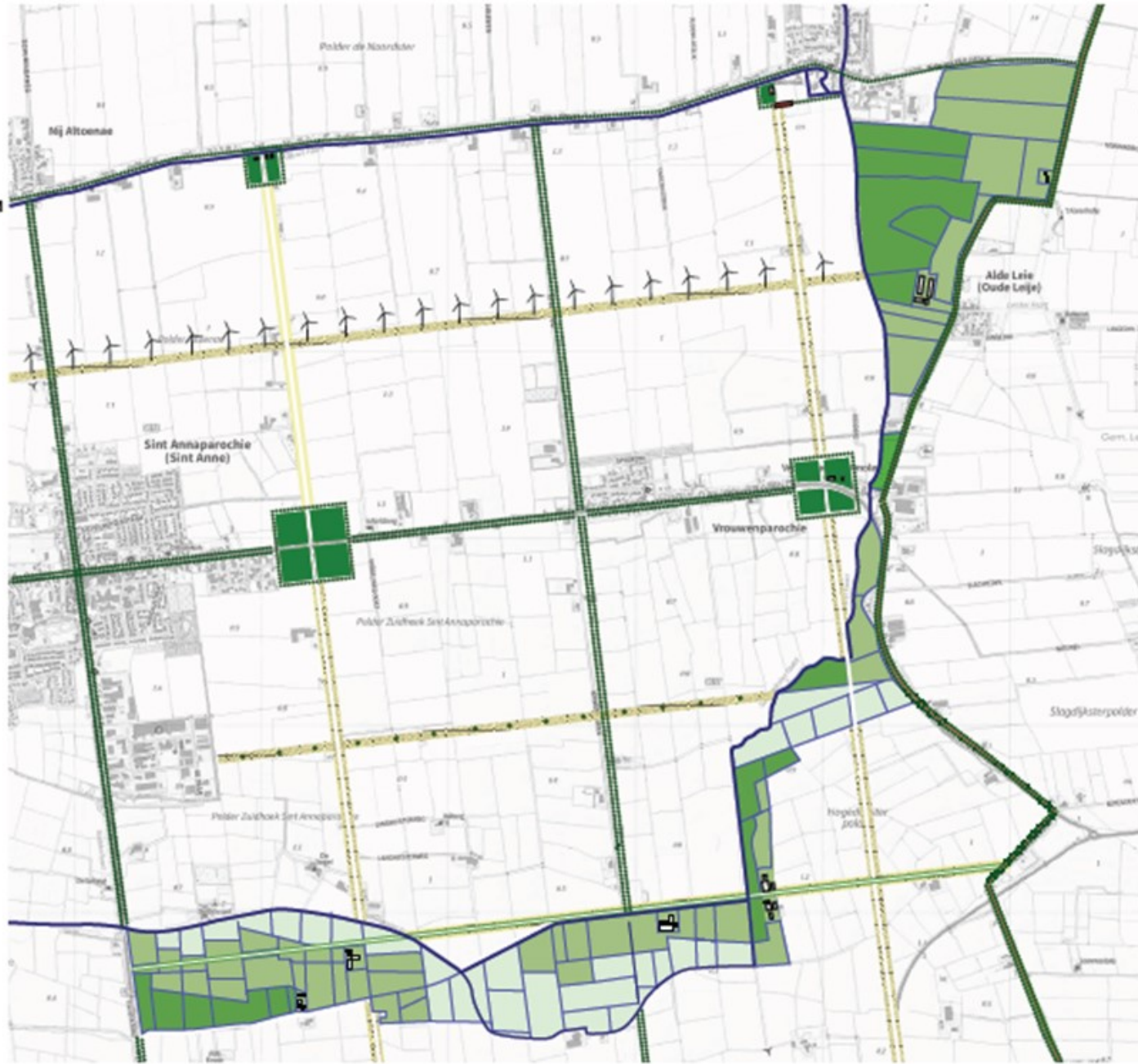
REGIONAL DESIGN

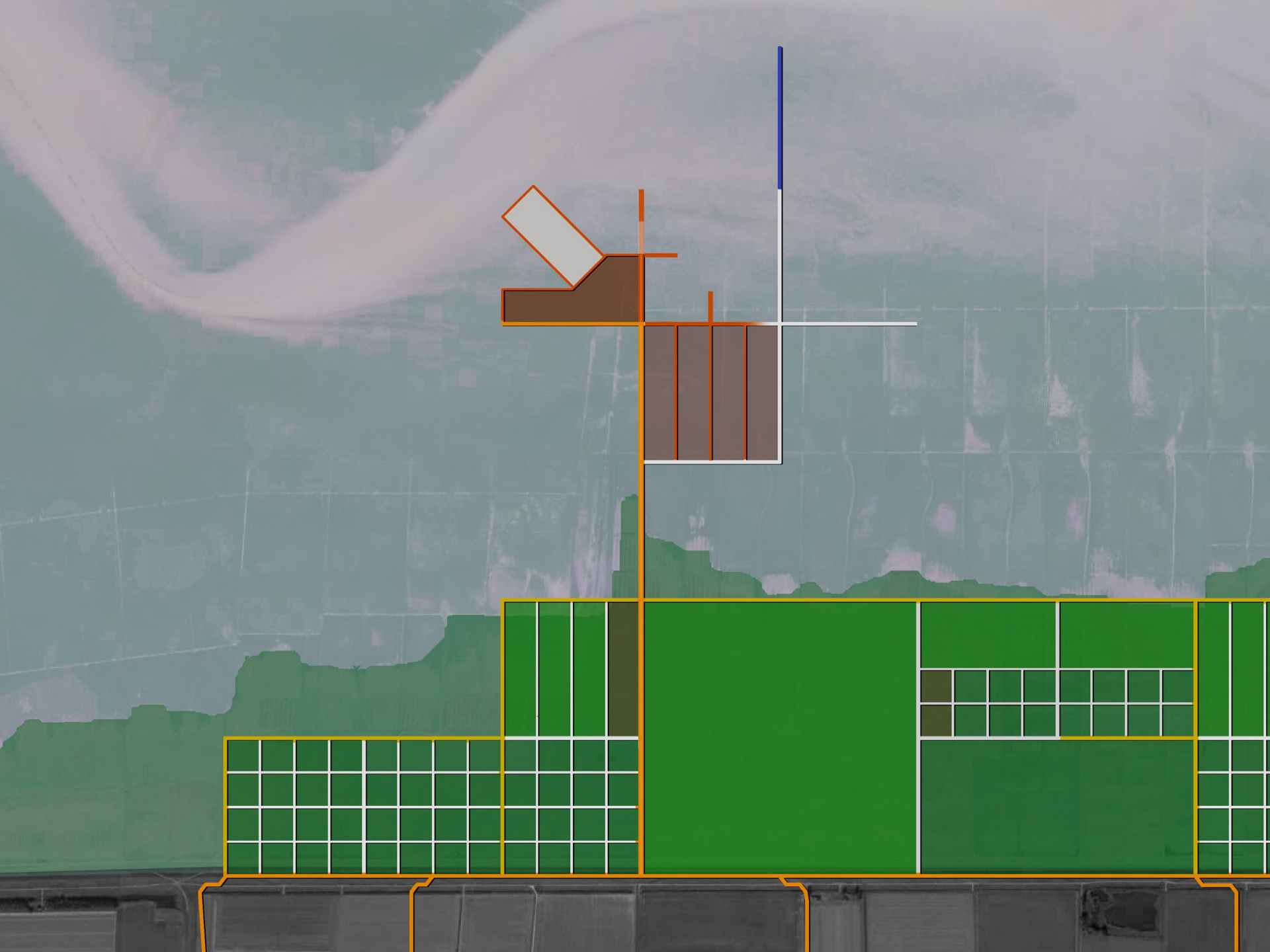
0 0.35 0.70 1.4 2.1KM

KEY

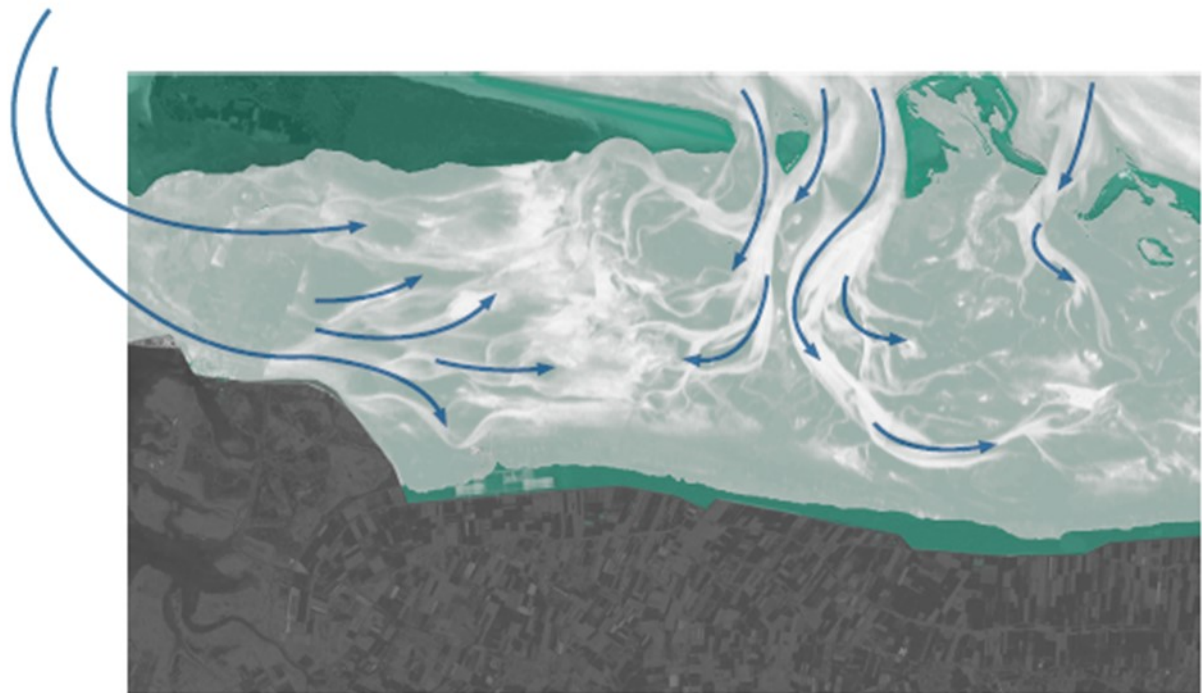
- Dike to bike
- Row of 70m high wind turbines
- Bike lane, restricted traffic zone
- Orchard
- Main lane with populus tremula
- Solitary bilia's mirroring wind turbine
- New dike cuts through nature area
- Extensive grassland with water buffalo
- Wett grassland/pias dras
- Herb rich grassland

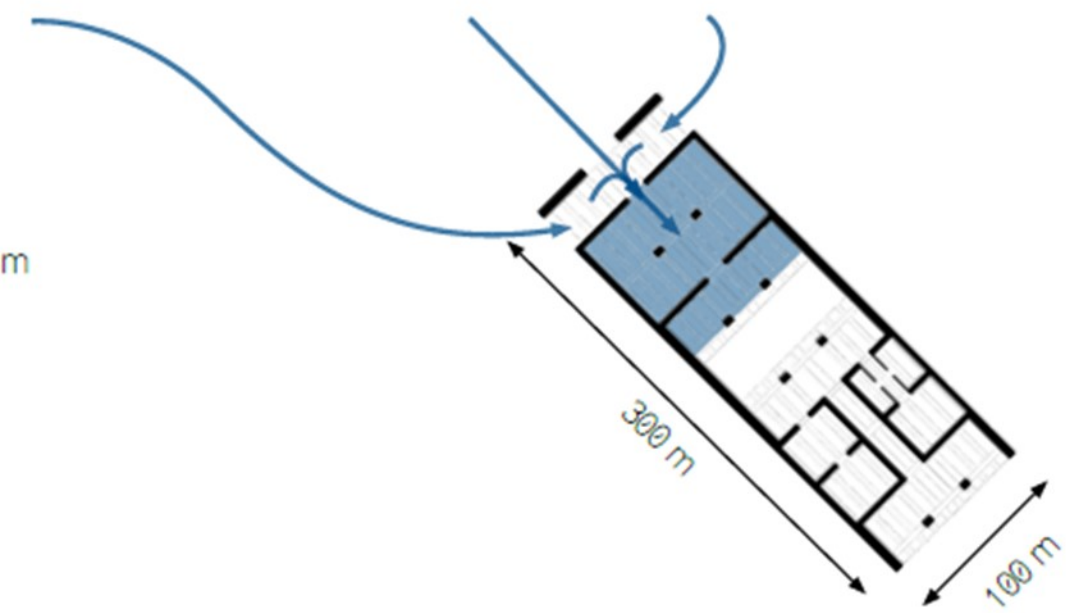

γ

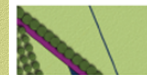

SITE DESIGN 1 : 1000

'GRONINGER AGRARISCH LANDSCHAPSMUSEUM'

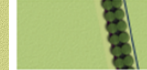
LEGEND

SLOW LANES connecting radial wierden

FOREST enclosing museum area

LANE OF TREES

MUSEUM and garden

HARBOR entrance for boats of Boterdiep route

VISITOR BUILDINGS bike/boat rental, info point and ticket office

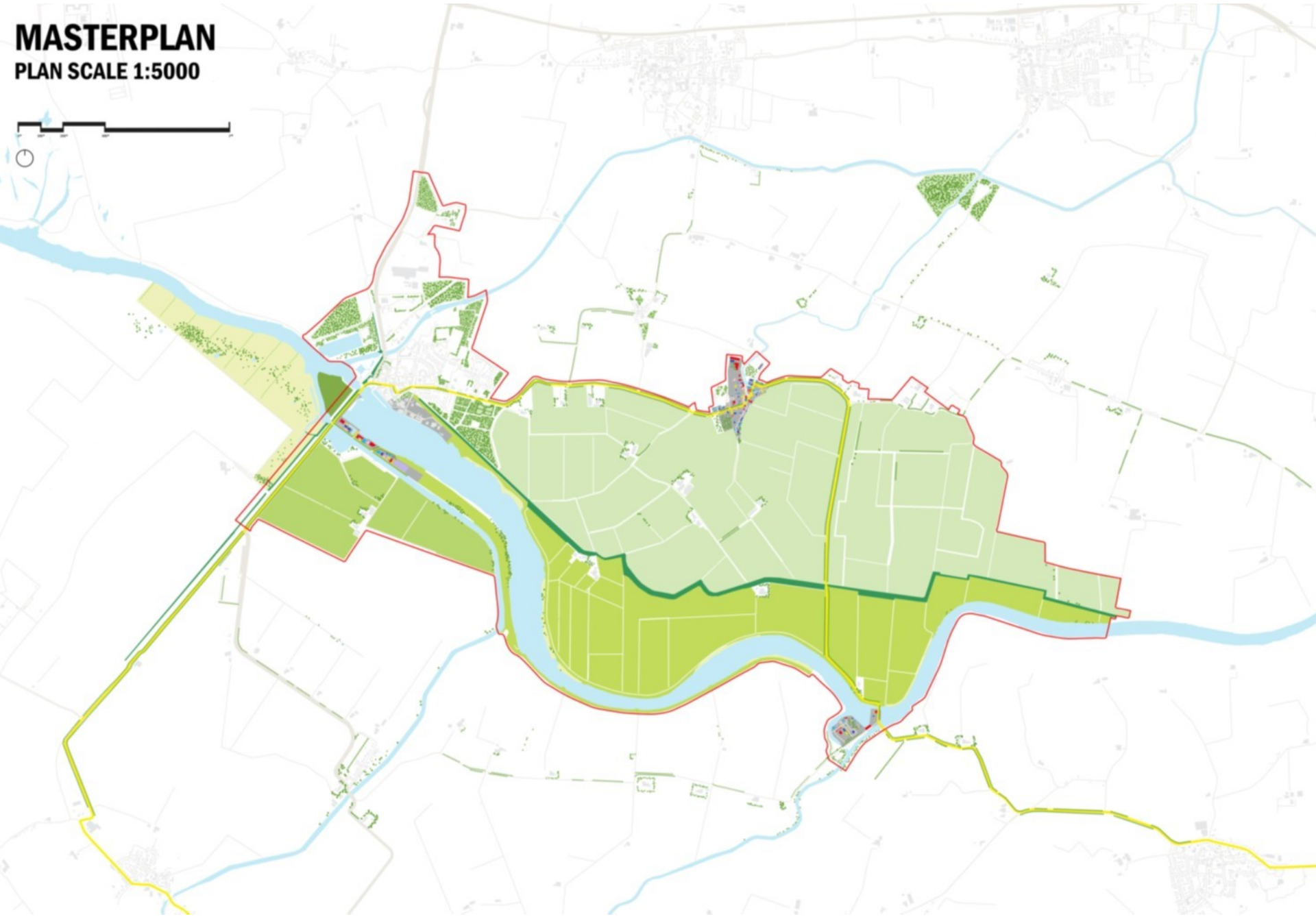
0 25 50 100 150 200 Meters

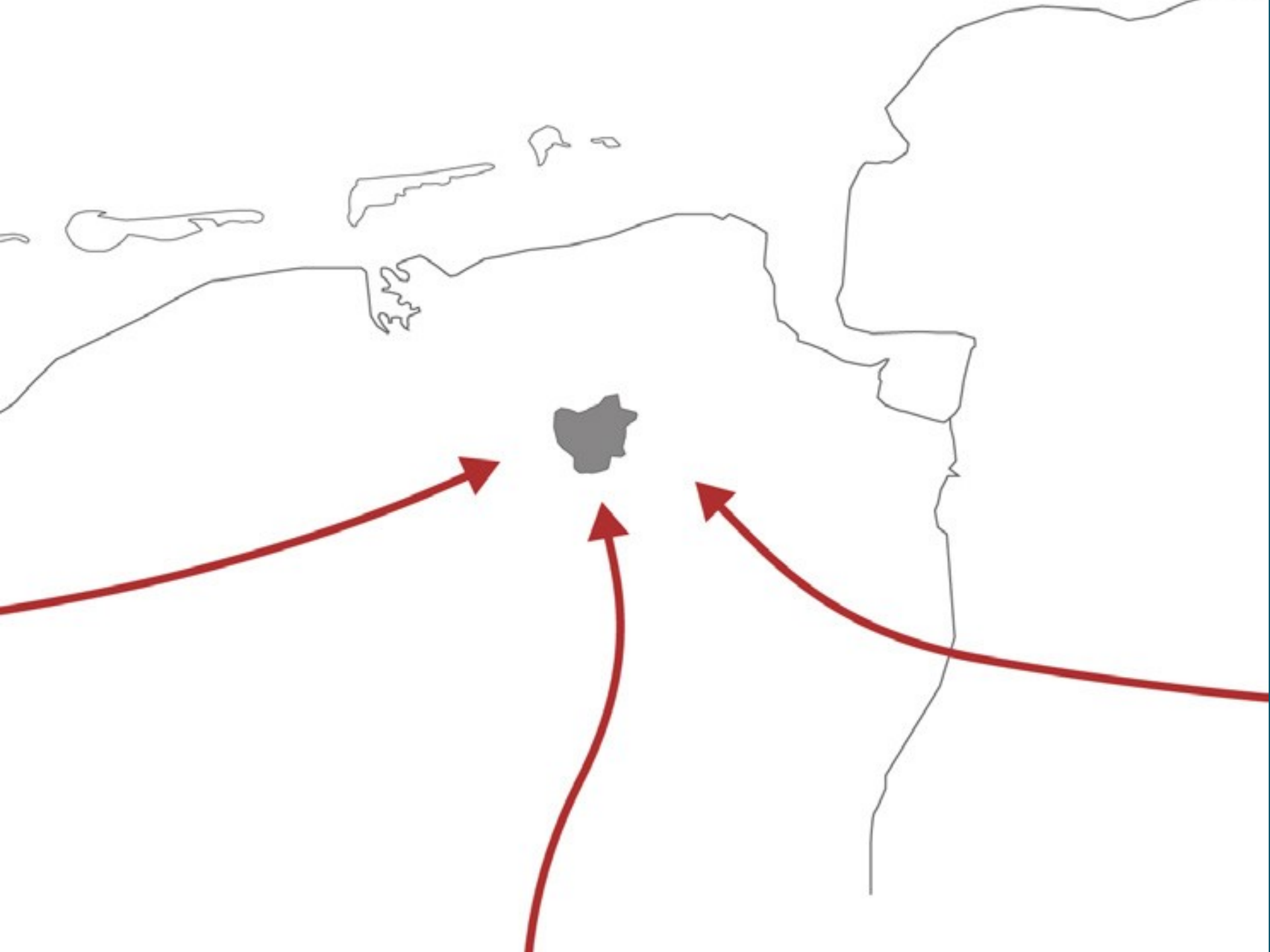

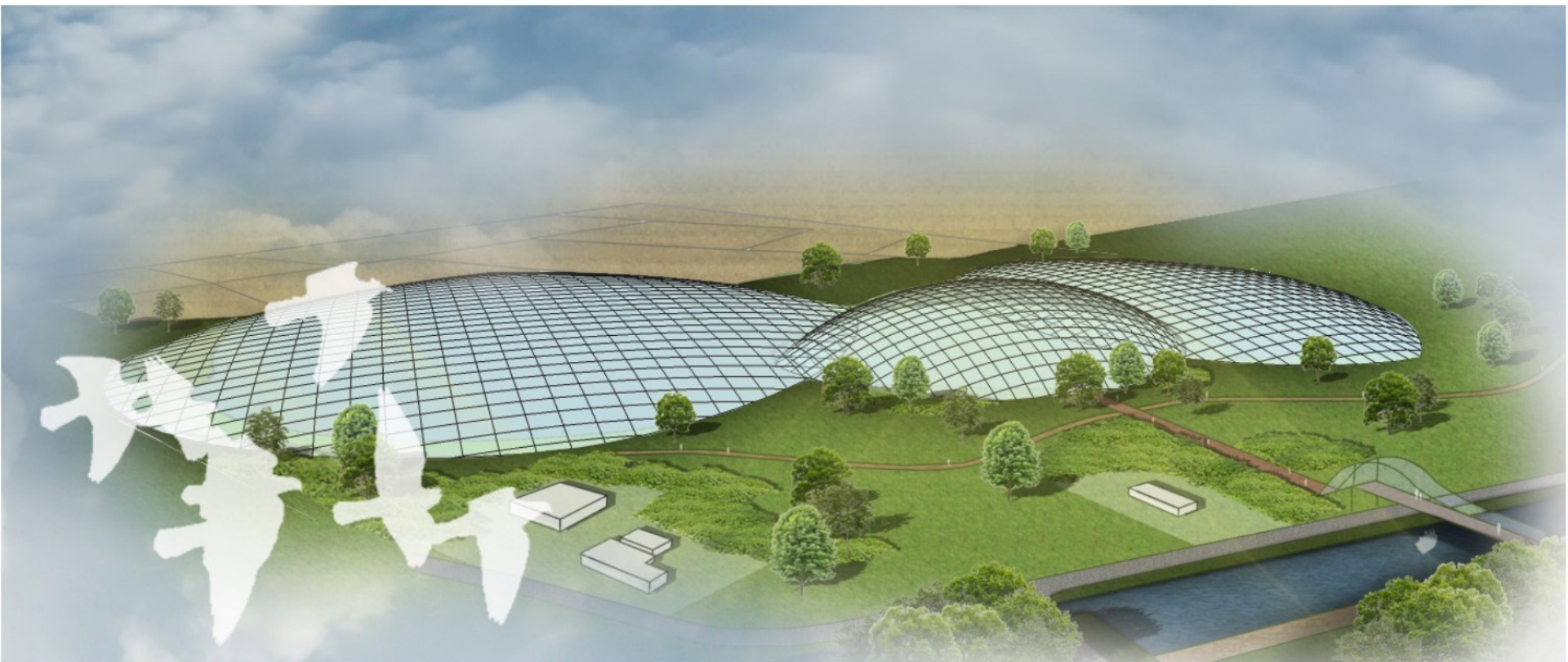
MASTERPLAN

PLAN SCALE 1:5000

Geleerde lessen:

- Kies voor waarde (ecologie/cultuurhistorie)
 - Innoveren met oog voor ecologische en historische waarde
 - Internationaal perspectief
 - Schaal, denk niet te klein en niet alles hoeft overal
 - Locatiekeuze (boot-terminal, erfgoedcentrum)
-
- A photograph of a man riding a bicycle on a raised concrete path that runs through a wetland area. The path is made of light-colored concrete blocks and is elevated above the water. In the background, other people are also riding bicycles on the path. The sky is overcast and the water is calm.

Geleerde lessen:

- Met natuur meebewegen
 - Gezonde economie betekent niet automatisch intensiever landgebruik
 - Draag bij aan leefbaarheid
 - Dring natuur niet terug in de reservaten, maar breng overal leven terug in het totale landschap
-
- A man in a light blue shirt and dark shorts is riding a bicycle on a stone path that runs through a wetland landscape. The path is made of light-colored stones and is bordered by green grass. In the background, other people are riding bicycles on similar paths. The sky is overcast and grey.

WADDEN SEA

WORLD HERITAGE